

מתוך: "נוצות"

חיים באר

את סופה של פרשת התכלת שמעתי מפי אבא כשהלכנו שנינו יחדיו באישון לילה אל הר-ציון למעמד ברכת החמה.

אחת לעשרים ושמונה שנים, בתקופת ניסן, ביום ד' לפנות בוקר, משלימה השמש, לפי חישוביהם של התוכנים הקדמונים, את מחזור הגדול והיא שבה אל מקומה ברקיע השמים, בדיוק לנקודה שבה נתלתה ביום הרביעי לבריאה. אבא המתין ליום הזה בהתרגשות גוברת והולכת. פעמים זכה לראות את החמה בגבורתה, כך היה מספר לכל מי שנכון לשמוע, פעם אחת בהיותו כבן שלוש, נישא על זרועות אביו, על גג בית-הכנסת "החורבה", ופעם שניה כשעמד עם חבריו על הר הצופים, בין בניניה הנבנים והולכים של האוניברסיטה העברית וראה את גלגל-השמש בצאתו מעבר למדבר יהודה עכשיו מזומנת לו הפעם השלישית. "בפעם הרביעית," היה אבא ממלמל בינו לבינו, "בפעם הרביעית כבר אהיה למעלה מן השמש." כל אותו הלילה, אור ליום ד', י"ד בניסן, היה אבא ער, מחזק את לבו בקפה שחור ובסיגריות, וממתין לשעה היעודה. ובשעה שתיים העלה את האורות, ליטף את פני ואמר כי אם איני רוצה לאחר את הזריחה עלינו לצאת לדרך.

אור ירקרק, אור פנסי-הרחוב, שהסתגן מבעד לאמירי העצים הגוהרים עליהם, הטיל צללים מחטניים שקופים, שנעו על קירות-האבן לקצב נשיבת הרוח. אבא לפת את ידי בידו ואמר כי אחרוט בלבי את זכרונו של הלילה הזה, זכרון שאין ספק בלבו כי ישוב ויצוף בשעה שאהיה בצבא ואתהלך כה וכה, לבוש שיגל ורובה כבד על כתפי, לפתחו של מחסן-תחמושת שכוח אל בערבה ועיני מבקשות להיעצם, או כשאשוטט לי בלי מטרה, מבקש להימלט אל הרחובות השוממים מפני המחלה והייסורים הכרוכים על עקבי. "ואני כבר לא אהיה אז לידך," אמר אבא והחריש.

יצאנו אל מחוץ ליישוב ורוח קרה הכתה בפנינו. אבא הניח על כתפי את הז'אקט שלו, שהגיע עד קרסולי. הוא צחק ואמר כי אל לי להיעצב אל לבי, שהרי בפעם הבאה אסיר אני את הז'אקט שלי ואניחנו על כתפיו של בני בשעה שנלך שנינו יחדיו לראות את החמה המתחדשת. מעולם לא הייתי כה קרוב אל אבא כבשעה זו. רוחו היתה טובה עליו כבימים שלפני ביקורם של פקחי משרד הקיצוב בביתנו. הוא עשה מעשי-משובה, דילג על המרצפות והסיפורים קלחו מפיו.

כשעברנו את הגשר שמעל לגיא בן-הינוס וחלפנו על פני הסביל התורכי היבש, פרצו פתאום לעברנו הכלבים העזובים, הקשורים בשרשראות ברזל במכלאות בית-החולים הוטרנירי,

השוכן למטה, בערוץ הנחל, בין עצי הבוסתנים הנטושים. הם נבחו במקלה ואני נצמדתי אל אבא בבהלה.

"מאימתי קורין את שמע בשחרית," שורר אבא במתיקות את דברי הגמרא במסכת ברכות וידו מחליקה על עורי המצטמרר, "משיכיר בין תכלת ללבן, רבי עקיבא אומר משיכיר בין חמור לערוד, רבי מאיר אומר משיכיר בין זאב לכלב."
התופת וצווחות הילדים הנשרפים בחיקו של המולך להטו בקצות הזכרון, אפופים בערפל החלבי, הרובץ על קרקעית הגיא שמימיננו. מעלינו, בפינתה הדרומית-מערבית של החומה, התמתח ליגיונר בעמדתו, עמדת השקיס, שהלכה וגבהה מיום ליום, תמה על היהודים שדעתם נטרפה והם יוצאים ממיטותיהם בשעה כה מוקדמת.

[---]

עתה היינו בפסגת ההר, מטפסים אל גג הבנין בגרם-מדרגות סלילני וצר, נאחזים באפלה המוחלטת בקירות-האבן החלקלקים והמשומנים ממגע-ידיים. ולפתע, באחת, יצאנו מאטימותו הטחובה והחמימה של הבנין הערבי העתיק ושוב היכו על פנינו צפירי-הבוקר הירושלמיים החדים ואור-בראשיתי אפרפר, כאור שריחף על פני המים ביום הראשון לבריאה, האיר את האנשים העטופים בטליתות שהצטופפו לאורך המעקה של מצפה הר-הבית והשקיפו אל פאתי מזרח.

למטה, מתחת לרגלינו ממש, באולם המכושף בריקותו של הקונקולום, הוסיפו הפליקים האגדיים לפצוע את לוח לבם ולהאכיל בדמם את צאצאיהם בדיוק כשם שבצע שם הנוצרי, בסעודתו האחרונה, את הלחם ומוג את היין והציע לתלמידיו את גופו ואת דמו הנשפך; וקומה מתחתיהם, בחגווי-הסלע, מתחת למצבת האבן המחופה פרוכת שחורה ולשומר המנמנס, המופקד על כתריהם הכבדים של ספרי-התורה, היה שקוע בתרדמתו הנצחית דויד מלך ישראל.

לאטו האדים קו-הרקיע והעמיק את אטימותם של ההרים המתווים אותו, כמו במגזרות נייר שחורות המודבקות על גבי נייר אדום. אבא עמד דומם והתבונן בהר הזיתים ובמצבות המנותצות השקועות עדיין בצל הלילה, מקום שלא מצאו להם מנוחה נכונה אשת נעוריו ואחי ראובן, ודמעה ניצנצה בעינו. ואז הנצה החמה.
זו היתה הזריחה הראשונה שראיתי מעודי.